

19.06.2026.

Rīcības vadlīnijas agrīnās brīdināšanas paziņojuma (šūnu apraides) laikā valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijām, pamatpakalpojumu sniedzējiem, juridiskajām personām, citām institūcijām un sabiedrībai

Nemot vērā ģeopolitisko situāciju un pēdējā laika incidentus ar bezpilota lidaparātu (dronu) paaugstinātu apdraudējumu austrumu pierobežas teritorijā, kā arī iespējamību, ka līdzīgi gaisa telpas apdraudējumi varētu atkārtoties, ir jānodrošina sabiedrības informēšana par rīcību apdraudējuma gadījumā. Šūnu apraides paziņojumā tiek iekļauti norādījumi, kas drošības apsvērumu dēļ var ierobežot iedzīvotāju kustības brīvību, tomēr pastāv vairākas jomas, kurās ir svarīgi nodrošināt darbības nepārtrauktību, lai sniegtu pakalpojumus iedzīvotāju pamatvajadzību nodrošināšanai.

Šo vadlīniju mērķis ir:

- 1) noteikt tās nodarbinātības jomas, kurās ir būtiski turpināt darbību klātienē, nodrošinot pakalpojumu darbības nepārtrauktību apdraudētajā teritorijā, kad saņemts agrīnās brīdināšanas sistēmas (piemēram, šūnu apraides) paziņojums par gaisa telpas apdraudējumu;
- 2) sniegt rekomendācijas par rīcību aktīva gaisa telpas apdraudējuma gadījumā;
- 3) informēt sabiedrību par valsts un pašvaldības institūciju, pamatpakalpojumu sniedzēju un privātā sektora institūciju paredzēto rīcību gaisa telpas apdraudējuma gadījumā.

Vadlīnijas sniedz vispārīgas rekomendācijas par rīcību gaisa telpas apdraudējuma gadījumā. Rekomendācijas ir paredzētas institūciju vadītājiem un nodarbinātajiem kā atbalsts iekšējo algoritmu izstrādei.

1. Šūnu apraides paziņojums

Šūnu apraides paziņojums, kas saistīts ar apdraudējumu gaisa telpā (dronu iekļūšana Latvijas teritorijā), šobrīd ir **dzeltenas vai oranžas krāsas brīdinājums**.

Dzeltenas krāsas paziņojums ir informējošs paziņojums, kas neprasa tūlītēju iedzīvotāju rīcību, bet aicina būt informētiem par iespējamu apdraudējumu Latvijas gaisa telpā. Piemēram:

ESI GATAVS! Nacionālie bruņotie spēki informē, ka ir iespējams apdraudējums Latvijas gaisa telpā.

Papildu rīcība šobrīd nav nepieciešama. Ja situācija mainīsies, saņemsī šūnu apraides paziņojumu par nepieciešamo rīcību.

Oranžas krāsas paziņojums ziņo par konstatētu apdraudējumu Latvijas gaisa telpā, kas paredz tūlītēju iedzīvotāju rīcību atbilstoši sniegtajām instrukcijām. Šī tūlītējā rīcība tiek iekļauta paziņojumā līdzīgi kā šajā piemērā:

APDRAUDĒJUMS GAISA TELPĀ

RĪKOJIES! Nacionālie bruņotie spēki informē - Latvijas gaisa telpā ir apdraudējums.

Dodies telpās, ievēro divu sienu principu¹! Seko oficiālajiem paziņojumiem. Ja pamani zemu lidojošu vai aizdomīgu objektu, netuvojies tam un zvani 112!

Par apdraudējuma beigām informēsīm.

Paziņojuma teksts ir ieteikumi rīcībai, lai mazinātu iespējamo apdraudējumu dzīvībai un veselībai.

Šajās vadlīnijās termins “apdraudētā teritorija” attiecas uz to teritoriju, kurā aktivizēts šūnu apraides dzeltenā vai oranžā līmeņa brīdinājums.

2. Institūcijas, kurām svarīgi nodrošināt darbības nepārtrauktību:

Gaisa telpas apdraudējuma gadījumā ir svarīgi nodrošināt darbības nepārtrauktību šādās jomās:

1. Objektos un institūcijās, kas atbilst Nacionāla drošības likuma 22.² pantam “Kritiskā infrastruktūra” un 22.³ pantam “Kritiskie finanšu pakalpojumi”;
2. Paaugstinātas bīstamības objektos, kā arī citos ražošanas uzņēmumos, kuru darbības pārtraukšana var radīt būtisku kaitējumu dzīvībai vai veselībai, vai ievērojamus zaudējumus²;
3. Institūcijās, kas nodrošina iedzīvotāju pamatvajadzības atbilstoši Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likuma 1. panta 14. punktam;

---

¹ Divu sienu princips nozīmē patveršanos telpā tā, lai starp personu un ārējo vidi (logiem, ārsienām) atrastos vismaz divas sienas. Parasti tas nozīmē uzturēšanos ēkas iekšējās telpās (piemēram, koridorā, vannas istabā vai citās telpās bez logiem). Šāda rīcība samazina risku, ko var radīt sprādziena vilnis, šķembas vai citi bīstami faktori gaisa telpas apdraudējuma gadījumā.

² Objekti, kuru tehnoloģisko procesu pārtraukšana var radīt bīstamību dēļ ķīmiskajiem procesiem, mehānismu īpatnībām vai citām specifiskām īpašībām.

4. Institūcijās un uzņēmumos, ar kuriem ir noslēgti mobilizācijas līgumi (Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 873 "Noteikumi par mobilizācijas pieprasījumiem", Ministru kabineta 2005. gada 26. jūlija noteikumi Nr. 547 "Noteikumi par atliktajām piegādēm");
5. Ieslodzījuma vietu pārvaldē un Latvijas Cietumu slimnīcā;
6. Pirmsskolas un sākumskolas izglītības iestādēs, organizējot darbu dežūrgrupu režīmā, kam par pamatu var tikt izmantota pieredze no COVID-19 pandēmijas laikā ieviestajiem pasākumiem.

Minēto institūciju vadītājiem nepieciešams savlaicīgi plānot un koordinēt darba pienākumu veikšanu, pamatojoties uz institūcijā izstrādātajiem un apstiprinātajiem civilās aizsardzības, katastrofu medicīnas, darbības nepārtrauktības un nozares noturības vai trauksmes gatavības plāniem (turpmāk – krīzes plāni), tajos ietvertajiem rīcības algoritmiem un procedūrām.

Katrā institūcijā jāizstrādā iekšējie algoritmi gaisa telpas apdraudējuma gadījumā, nosakot darbības nepārtrauktībai un nozares noturībai nepieciešamo personālu, šī personāla apziņošanas un aizvietošanas kārtību, darba organizāciju uz apdraudējuma laiku, pasākuma kopumu personāla dzīvības un veselības risku mazināšanai. Tāpat jānosaka iekšējās procedūras un darba organizācija saņemot paziņojumu par gaisa telpas apdraudējumu un jāvērtē plānoto darbu vai sniegto pakalpojumu atlikšana, vai uzsākto pārtraukšana, ja tehnoloģiskie procesi to ļauj. Algoritmu var iekļaut institūcijas kopējā krīzes plānā.

Algoritmu un plānu izstrādi ieteicams koordinēt ar pašvaldībām un citiem sadarbības partneriem, lai nodrošinātu vienotu pieeju un izpratni gaisa apdraudējuma gadījumā.

Pēc algoritma izstrādes, institūciju vadītājiem jāinformē nodarbinātie un sadarbības partneri par rīcību gaisa telpas apdraudējuma gadījumā.

Ja konkrētā teritorijā tiek izplatīts šūnu apraides paziņojums, minēto jomu institūciju nodarbinātie rīkojas saskaņā ar institūcijas krīzes plānos apstiprinātajiem algoritmiem.

Nodarbinātajiem ir tiesības izvērtēt šūnu apraides paziņojumā iekļauto informāciju un pieņemt lēmumu par rīcību, kas neapdraud savu dzīvību vai veselību. Ja nodarbinātais konstatē tiešu apdraudējumu savai dzīvībai vai veselībai, tas nekavējoties informē tiešo vadītāju, kurš organizē turpmāko rīcību.

Ja to paredz minēto jomu institūciju apstiprinātie krīzes plāni un ja netiek konstatēts tiešs apdraudējums dzīvībai vai veselībai, nodarbinātie minētajās jomās turpina dienesta vai darba pienākumu izpildi.

Pārvietojoties ārpus telpām aktīva gaisa telpas apdraudējuma laikā, nepieciešams ievērot noteiktus drošības pasākumus:

- 1) maksimāli ierobežot ārtelpās pavadīto laiku, atrodoties tajās tikai tik ilgi, cik tas nepieciešams neatliekamam darba pienākumu veikšanai vai tuvākās patvēruma vietas sasniegšanai;
- 2) pārvietojoties savlaicīgi identificēt iespējamās vietas, kur operatīvi noslēpties (piemēram, ēkas, pazemes inženierbūves vai citas konstrukcijas, kas var kalpot kā aizsegs);
- 3) izvairīties no klajiem laukiem un atklātām vietām, kur nav pieejams neviens dabisks vai mākslīgs aizsegs un persona ir viegli pamanāma no gaisa;
- 4) neuzturēties paaugstinātas bīstamības objektu tiešā tuvumā, jo īpaši izvairīties no naftas produktu rezervuāriem, maģistrālajiem gāzes vadiem vai ķīmisko vielu uzglabāšanas vietām, kas incidenta gadījumā var radīt papildu sprādziena vai piesārņojuma riskus;
- 5) pastiprināti novērot gaisa telpu un apkārtni, bet, vizuāli pamanot vai dzirdot aizdomīgu lidaparātu, nekavējoties evakuēties drošā vidē vai ieņemt aizsegu;
- 6) netuvoties nokritušiem objektiem (droniem) vai to atliekām, saglabājot drošu distanci un informējot par atradumu glābšanas dienestus, zvanot pa tālruni "112".

Pēc gaisa telpas apdraudējuma beigām (saņemot attiecīgo paziņojumu), nodarbinātie rīkojas atbilstoši krīzes plānos vai institūcijas vadītāja norādījumiem par turpmāko rīcību. Institūcijas nodrošina rīcības izvērtējumu (pēcdarbības analīzi), ja nepieciešams, identificē pilnveidojamus aspektus un attiecīgi aktualizē attiecīgos plānus, tostarp to pielikumus un rīcības algoritmus, kas attiecas uz gaisa telpas apdraudējumu.

3. Citas institūcijas:

Citu institūciju, t.sk. valsts un pašvaldības institūciju, komersantu vadītāji un citi pakalpojumu sniedzēji, kas nav 2. daļā minētajās jomās, izvērtējot šūnu apraides paziņojumā ietvertu informāciju, pieņem lēmumus par turpmāko rīcību atbilstoši konkrētajai situācijai, mazinot draudus savai un nodarbināto dzīvībai un veselībai, kā arī ievērojot institūcijā noteiktos iekšējos normatīvos aktus un drošības prasības.

Piemēram: izvērtē nepieciešamību slēgt vai neatvērt savus klientu apkalpošanas punktus, atlikt plānotos darbus vai sniegtos pakalpojumus vai pārtraukt uzsāktos līdz brīdinājuma beigām.

Saņemot šūnu apraides paziņojumu, citu institūciju nodarbinātie brīdinājuma laikā var palikt savā atrašanās vietā, ja tā atbilst drošības prasībām vai meklē tuvāko telpu, kur patverties, un ievēro oficiālo informācijas avotu, tai skaitā lietotnes “112 Latvija”, norādījumus. Ja nodarbinātie jau atrodas ceļā uz darbavietu, ievēro minētos drošības pasākumus par pārvietošanos ārpus telpām, līdz sasniedz tuvāko vietu, kurā patverties.

NB: Ja 2. vai 3. daļā iekļauto institūciju darbība nav saistīta ar nepārtrauktu klātienē pakalpojumu sniegšanu klientiem vai iedzīvotājiem, institūcijas vadītājs izvērtē iespējas gaisa telpas apdraudējuma laikā institūcijas darbu organizēt attālināti, ja tas neietekmē būtisko funkciju izpildi un pakalpojumu pieejamību.

Izvērtējot attālinātā darba organizēšanu, institūcijas vadītājs ņem vērā:

- konkrēto apdraudējuma situāciju;
- darba pienākumu izpildes iespējas attālināti;
- nodarbināto drošības riskus pamata darba izpildes vietā;
- institūcijā noteiktos civilās aizsardzības, darbības nepārtrauktības un nozares noturības vai trauksmes gatavības plānus.

4. Sabiedrības savstarpējais atbalsts gaisa telpas apdraudējuma gadījumā

Ņemot vērā sabiedrības noturības un savstarpējās līdzatbildības nozīmi, aktīva gaisa telpas apdraudējuma gadījumā (piemēram, bezpilota lidaparātu radīta apdraudējuma situācijā) iedzīvotāji, ievērojot šūnu apraides paziņojumā noteiktos drošības ierobežojumus, tiek aicināti, ja tas ir droši un iespējams, sniegt atbalstu līdzcilvēkiem, kuriem var būt nepieciešama papildu palīdzība.

Sniedzot palīdzību līdzcilvēkiem, ieteicama šāda rīcība:

- 1) Ja tas ir droši un nepastāv tiešs apdraudējums, palīdzēt līdzcilvēkiem gaisa telpas apdraudējuma laikā nokļūt drošā patvērumā (piemēram, iekštelpās, ievērojot “divu sienu principu”).
- 2) Pārliecināties, ka:
  1. persona ir informēta par apdraudējumu;
  2. persona ir saņēmusi un izprot rīcības norādījumus;
  3. persona paliek savās telpās;

4. personas pēc iespējas pārvieto prom no logiem un potenciāli bīstamajām zonām;
  5. ja pārvietošana nav iespējama (piemēram, guļošu vai aprūpējamu personu gadījumā), nodrošināt to atrašanos pēc iespējas tālāk no logiem telpas ietvaros, vienlaikus aizsedzot logus ar pieejamiem līdzekļiem, lai mazinātu traumu risku;
  6. ja tas neapdraud līdzcilvēka dzīvību vai veselību, līdzcilvēks paliek kopā ar personu līdz brīdim, kad iespējams nodrošināt profesionālu palīdzību vai situācija stabilizējas.
- 3) Nepieciešamības gadījumā izskaidrot oficiālajos informācijas avotos sniegtos norādījumus un, ja iespējams, nodot pieejamos informatīvos materiālus.
  - 4) Ja persona nespēj patstāvīgi nodrošināt savu drošību vai pastāv tiešs apdraudējums tās dzīvībai vai veselībai, nekavējoties informēt:
    - a. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (112), vai
    - b. attiecīgo pašvaldības civilās aizsardzības institūciju.

Īpaša uzmanība pievēršama personām, kuras objektīvu iemeslu dēļ var nebūt sasniedzamas digitālajos informācijas kanālos vai kurām var būt ierobežotas iespējas uztvert vai interpretēt šūnu apraides paziņojumus.

Savstarpējās palīdzības sniegšana nedrīkst radīt papildu apdraudējumu pašiem iedzīvotājiem, un prioritāte vienmēr ir personiskās drošības nodrošināšana, ievērojot kompetento institūciju norādījumus. Palīdzības sniegšana nedrīkst radīt papildu apdraudējumu pašam palīdzības sniedzējam vai citām personām.

1. Rīcības matrica

Pamatinformācija par sagaidāmo valsts pārvaldes, pašvaldības un nozaru institūciju rīcību, kā arī nozaru izstrādātie rīcības ieteikumi iedzīvotājiem dažādās situācijās, apskatāma pievienotajā rīcības matricā.

Autors: Valsts kancelejas Krīzes vadības centrs, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, nozaru ministrijas un valsts institūcijas